

Ihmisoikeudet Venäjällä

Euroopan parlamentin päätöslauselma ihmisoikeuksista Venäjällä ja kansalaisjärjestöjä koskevasta uudesta lainsäädännöstä

Euroopan parlamentti, joka

- ottaa huomioon aiemmat päätöslauselmansa Venäjästä ja erityisesti 26. toukokuuta 2005 antamansa päätöslauselman EU:n ja Venäjän välisistä suhteista¹,
  - ottaa huomioon, että EU:n ja Venäjän tavoitteena on panna täytäntöön neljän yhteisen alueen toteuttamista koskevat etenemissuunnitelmat, joista sovittiin EU:n ja Venäjän huippukokouksessa Moskovassa 10. toukokuuta 2005,
  - ottaa huomioon EU:n ja Venäjän huippukokousten tulokset ja erityisesti Haagissa 25. marraskuuta 2004 pidetyssä huippukokouksessa tehdyn päätöksen säännöllisestä vuoropuhelusta ihmisoikeuskysymyksistä,
  - ottaa huomioon, että 1. joulukuuta 1997 voimaan tullessa EU:n ja Venäjän välisessä kumppanuus- ja yhteistyösopimuksessa² asetetaan tavoitteeksi poliittisten vapauksien ja demokratian lujittaminen Venäjän federaatiossa,
  - ottaa huomioon Euroopan yleissopimuksen ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojaamiseksi ja sen pöytäkirjat,
  - ottaa huomioon Euroopan neuvoston alustavan lausunnon voittoa tavoittelemattomia järjestöjä ja julkisia yhdistyksiä koskeviin Venäjän federaation lakeihin tehtävistä muutoksista,
  - ottaa huomioon Venäjän presidentin Vladimir Putinin kommentit ja ehdotukset, jotka lähetettiin Venäjän duuman puhemiehelle Boris Gryzloville 9. joulukuuta 2005,
  - ottaa huomioon työjärjestyksen 115 artiklan 5 kohdan,
- A. ottaa huomioon, että riippumattomat kansalaisjärjestöt ja voittoa tavoittelemattomat järjestöt ovat avainasemassa kehitettäessä vahvaa ja toimivaa kansalaisyhteiskuntaa ja että Venäjällä on nyt erittäin runsaasti kansalaisjärjestöjä, joiden kirjo ulottuu lasten avustusjärjestöistä asukas yhdistyksiin ja kodittomia majoittavista järjestöistä kuluttajaryhmiin,
- B. ottaa huomioon, että yhdistymisvapaus on ihmisen perusoikeus, joka on erittäin tärkeä demokraattiselle yhteiskunnalle,

---

¹ Hyväksytyt tekstit, P6_TA(2005)0207.

² EYVL L 327, 28.11.1997, s. 1.

- C. ottaa huomioon, että Venäjän duuma hyväksyi 23. marraskuuta 2005 ylivoimaisella enemmistöllä ensimmäisessä käsittelyssä lakiehdotuksen "tiettyjen Venäjän federaation lakien muuttamisesta", jolla muutetaan kansalaisjärjestöjen rekisteröintiä koskevaa nykyistä lainsäädäntöä ja erityisesti lakeja "kansalaisyhteiskunnan järjestöistä", "ei-kaupallisista järjestöistä" ja "suljetuista hallinnollis-alueellisista muodostelmista"; ottaa huomioon, että lain toinen käsittely on tarkoitus pitää 16. joulukuuta 2005,
- D. ottaa huomioon, että Venäjän ihmisoikeusasiamies Vladimir Lukin on todennut, että lakiesitys rikkoo Venäjän perustuslakia ja kansainvälistä oikeutta, ja Venäjän federaation kansankamari, hiljattain perustettu viranomainen, jolle on annettu tehtäväksi kansalaisten, kansalaisjärjestöjen ja viranomaisten etujen yhteensovittaminen, on pyytänyt duumaa lykkäämään lakia koskevaa äänestystä, kunnes sen seuraukset on voitu tutkia tarkemmin,
- E. ottaa huomioon, että sekä Venäjällä että muualla maailmassa on tuotu julkisesti esiin suuri huoli siitä, että muutokset saattavat rajoittaa yhdistymisvapautta Venäjän federaatiossa,
- F. ottaa huomioon, että Euroopan neuvosto on laatinut Venäjän federaation pyynnöstä lausunnon lakiesityksen yhteensopivuudesta Euroopan ihmisoikeusyleissopimuksen kanssa,
- G. ottaa huomioon, että Euroopan neuvoston pääsihteeri Terry Davis totesi lausunnon esittelytilaisuudessa, että ehdotetuilla muutoksilla Venäjän federaation yhdistymisvapautta säänteleviin lakeihin pyritään terrorismin ja rahanpesun torjunnan oikeutettuihin tavoitteisiin mutta että Euroopan neuvostosta vaikuttaa siltä, että eräät yksittäiset muutokset, jotka koskevat kansalaisjärjestöjen ja voittoa tavoittelemattomien järjestöjen rekisteröintiin liittyviä hallinnollisia ja verotuksellisia vaatimuksia, ulkomaalaisten ja alaikäisten osallistumista sekä kansalaisjärjestöjen toimintaan ja niiden purkamiseen kohdistuvaa viranomaisten valvontavaltaa, ovat liian rajoittavia,
- H. ottaa huomioon EU:n jäsenvaltioiden kokemukset siitä, että ne antavat epämuodollisten ryhmien olla vapaasti olemassa vaatimatta valtiolle annettavaa ilmoitusta tai rekisteröintiä, myöntävät alueellaan laillisesti oleskeleville muiden maiden kansalaisille ja kansalaisuudettomille kaikki vastaavat yhdistysten perustamista ja niihin liittymistä koskevat aineelliset oikeudet kuin omille kansalaisilleenkin sekä sallivat ulkomaisten järjestöjen avaavan edustustoimistoja ja sivutoimistoja toimintaansa varten,
- I. ottaa huomioon, että demokratian tila on viime vuosina heikentynyt Venäjällä edelleen huomattavasti erityisesti sen vuoksi, että kaikki tärkeimmät televisio- ja useimmat radioasemat on tuotu valtion valvontaan, itsesensuuri on levinnyt lehdistön keskuudessa, riippumattomia tiedotusvälineitä on suljettu, julkisten mielenosoitusten järjestämisoikeudelle on asetettu rajoituksia, kansalaisjärjestöjen toimintaympäristö on huonontunut, ihmisoikeusaktivisteja on häiritty, aluejohtajien suorat vaalit on lakkautettu ja oikeuslaitoksen poliittista valvontaa on lisätty, mistä ovat esimerkkeinä Jukosin tapaus sekä Hodorkovskia ja Lebedevia vastaan käydyt oikeudenkäynnit,
1. korostaa kansalaisjärjestöjen merkitystä vakaalle ja demokraattiselle kansalaisyhteiskunnalle, joka perustuu oikeusvaltion ja sananvapauden kaltaisten periaatteiden lisäksi myös kansalaisten mahdollisuuteen vapaasti kuulua yhdistykseen;

2. onkin erittäin huolissaan lakiesityksestä, joka koskee voittoa tavoittelemattomia järjestöjä ja julkisia yhdistyksiä koskevaan Venäjän lainsäädäntöön tehtäviä muutoksia, ja pyytää, että uusi lainsäädäntö vastaisi Euroopan neuvoston normeja ja standardeja;
3. panee tyytyväisenä merkille Venäjän federaation ehdotetuista lakimuutoksista Euroopan neuvostolle esittämän lausuntopyyntö; tukee kaikin puolin Euroopan neuvoston alustavassa lausunnossaan antamia suosituksia ja kehottaa Venäjän federaatiota ottamaan ne täysimääräisesti huomioon;
4. panee merkille Venäjän presidentin Vladimir Putinin uusimmat ehdotukset, joiden mukaan esitetyt lakimuutokset olisi kirjoitettava huomattavilta osin uudelleen;
5. toivoo Venäjän lainsäätäjien
  - a) määrittelevän selvästi poliittisen toiminnan, jota ei saa rahoittaa ulkomaisista lähteistä,
  - b) vahvistavan, että oikeus- eikä valvontaviranomaisen päätös on ainoa kansalaisjärjestöjen ja voittoa tavoittelemattomien järjestöjen purkamisperuste,
  - c) luopuvan ei-kansalaisten pysyvän oleskelun vaatimuksen käyttöönotosta ja ikävaatimuksesta,
  - d) varmistavan ei-kansalaisten oikeuden perustaa kansalaisjärjestöjä Venäjällä ja osallistua niiden työhön,
  - e) keventävän viranomaisille ehdotuksen mukaan myönnettävää kansalaisjärjestöjen valvontavaltaa, erityisesti mitä tulee ulkomaisilta tukijoilta saatuihin varoihin liittyviin tilintekovaatimuksiin;
6. vetoaa Venäjän duumaan, jotta se varaisi riittävästi aikaa lakimuutosten tarkasteluun ja parantamiseen presidentin katsauksessa, Euroopan neuvoston alustavassa lausunnossa ja tässä päätöslauselmassa annettujen suositusten valossa;
7. kehottaa duumaa aloittamaan laajan kuulemisen, johon osallistuvat kaikki Venäjän kansalaisyhteiskunnan demokraattiset toimijat, jotta löydettäisiin keinot, joilla voidaan aidosti kannustaa, tukea ja lujittaa kansalaisjärjestöjen perustamista;
8. kehottaa tulevia puheenjohtajavaltioita Itävaltaa ja Suomea ottamaan demokratian ja ihmisoikeuksien kunnioittamisen esiin seuraavissa EU:n ja Venäjän huippukokouksissa, nostamaan EU:n ja Venäjän ihmisoikeusvuoropuhelun merkittävämpään asemaan ja ottamaan parlamentin paremmin mukaan prosessiin;
9. katsoo tähän liittyen, että neljän yhteisen alueen toteuttamiseen liittyvä etenemissuunnitelma pitäisi kytkeä demokratiassa ja ihmisoikeuksissa saavutettuun konkreettiseen kehitykseen;

10. kehottaa Venäjän viranomaisia lopettamaan kansalaisjärjestöjen, erityisesti Tšetšenian tilannetta tarkkailevien järjestöjen kuten Venäjän ja Tšetšenian ystävyysseuran poliittisin perustein tapahtuvan häirinnän;
11. kehottaa Venäjän federaatiota Euroopan neuvoston jäsenenä liittymään kansainvälisten kansalaisjärjestöjen oikeushenkilöllisyyttä koskevaan Euroopan yleissopimukseen (ETS 124);
12. on huolestunut vankilaoloista ja siitä, että joillakin vangeilla on ollut vaikeuksia tavata asianajajaa; huomauttaa, että Venäjän rikoslain mukaan vangit olisi sijoitettava vankiloihin, jotka sijaitsevat joko lähellä heidän asuinpaikkaansa tai lähellä oikeudenkäynnin pitopaikkaa;
13. kehottaa neuvostoa ja komissiota parantamaan tukeaan Venäjän kansalaisyhteiskunnalle sekä antamaan lisää määrärahoja ihmisoikeuksien edistämiseen;
14. kehottaa puhemiestä välittämään tämän päätöslauselman neuvostolle, komissiolle, jäsenvaltioiden hallituksille ja parlamenteille, Euroopan neuvoston pääsihteerille, Etyjin demokraattisten instituutioiden ja ihmisoikeuksien toimistolle, YK:n pääsihteerille, Venäjän duumalle ja Venäjän federaation hallitukselle.